

AVUSTURYA'DA ALEVİLİK DİN EĞİTİMİ DERSLERİ VE *ALEVI: LEHRWERK FÜR ALEVITISCHEN RELIGIONSUNTERRICHT* DERS KİTABI*

Alevism Religious Education Classes in Austria and *ALEVI: Lehrwerk für Alevitischen Religionsunterricht* Textbook

İbrahim YILDIZ**

Öz

Avusturya, okullarda öğrencilerin seçmeli ders olarak Alevilik eğitimi dersleri alabileceği ve Aleviliğin yasal olarak resmen tanındığı ve bir inanç olarak kabul edildiği ülkelerden bir tanesidir. Alevi öğrencilerin okullarda Alevilik derslerini seçebilmesi, Alevi bayramlarında -kimliklerinde yazması şartıyla- Alevilerin izinli sayılması, Alevi bireylerin cenaze işlemlerinin Alevilik geleneğine göre yürütülmesi, Aleviliğin resmi olarak inanç kabul edilmesi gibi haklar Avusturya'yı diğer ülkeler arasında Alevilik açısından daha ön plana çıkarmaktadır. Müslüman topluluğun Avrupa'da en erken hak kazanımları elde ettiği ülkelerden birisi olan Avusturya, Aleviliğin de inanç olarak tanınma sürecinde ilklere imza atarak Alevileri dinî topluluk olarak kabul etmiştir. Ayrıca Aleviliği de dinî inanç olarak tanımış ve bu konuda yasal düzenlemelerle Alevilerin haklarını güvence altına almıştır. Bu haklardan bir tanesi ve en önemlisi hiç şüphesiz okullardaki Alevi din eğitimi dersleridir. Alevilik din eğitimi dersleri özellikle Türkiye açısından son derece önem arz etmektedir. Bu durum Alevilerin ülkemizde zorunlu din derslerinin seçmeli olarak verilmesi veya Aleviliğin de seçmeli ders olarak okutulması talebini gündeme getirmektedir. Alevilik din eğitimi derslerinin Avusturya'da okullarda verilmesi ve bu dersleri verebilecek öğretmenlerin yetiştirilmesi, Avusturya yasaları ve Alevi toplumunun ilgili kurumlarla yaptığı protokoller/anlaşmalar doğrultusunda yürütülmektedir. Her ne kadar okullardaki Alevilik din eğitimi derslerinin seçimi ve kriterleri, dersi okutacak olan öğretmenlerin nitelikleri, dersin öğretim materyali/materyalleri gibi hususlar belirlenmiş ve yönergelerle kesinleştirilmiş olsa da ülke içerisinde Aleviliğin tanınma sürecinin çok yakın geçmişte gerçekleşmesinden dolayı Alevilik din eğitimi dersleri tam olarak rayına oturmamıştır.

Özellikle ders öğretim materyali olarak her kademede aynı kitabın kullanılmasının pedagojik açıdan değerlendirilmesi sorun teşkil etmekte ve bu konuda gerekli çalışmalar yapılıyor olsa da henüz istenilen sonuçlar elde edilebilmiş değildir. Bu çalışmada şu sorulara cevap aranmaktadır:

- ALEVI: Lehrwerk für den Alevitischen Religionsunterricht ders kitabı öğrencilerin seviyesine uygun mu?
- Ders kitabı öğretim materyali olarak dersin amacına uygun mu?
- Ders kitabında yer alan kazanımlar ile hedeflenen davranışlar örtüşüyor mu?
- Ders Kitabı, din eğitimi materyali olarak incelendiğinde gerekli kriterleri sağlıyor mu?

Bu çalışma ile Avusturya'da okullarda sunulan Alevilik din eğitimi derslerinin içeriğinin verilmesi, ders kitabının incelenmesi ve Alevilerin kamusal alanda tanınma sürecinin aktarılması hedeflenmektedir. Alevilik eğitimi ders kitabının sınırlılıkları ve ders materyali olarak kullanımının uygunluğu, öğretim materyali olarak ders kitaplarının incelenmesi kriterlerine uygun olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Avusturya'da Alevilik, Avusturya Alevilik Dersleri, Avusturya'da Alevilik Din Eğitimi, Avusturya Alevilik Din Eğitimi Ders Kitabı.

Abstract

Austria is one of the countries where students can take Alevism education classes as an elective

* Geliş Tarihi: 04.12.2021, Kabul Tarihi: 27.04.2022. DOI: 10.34189/hbv.102.012

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Alevi Bektaşî Kültürü Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, i.yildiz@hbv.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5903-4550>.

course in schools and where Alevism is legally recognized and accepted as a faith. Rights such as the ability of Alevi students to choose Alevism classes in schools, considering Alevism on leave during Alevi holidays, provided that it is written on their ID cards, the execution of funerals of Alevi individuals according to the Alevism tradition, the official acceptance of Alevism as a belief make Austria more prominent in terms of Alevism among other countries. Austria, which is one of the countries where the Muslim community gained the earliest rights in Europe, has broke the grounds in the process of recognizing Alevism as a faith, and has accepted Alevism as a religious community. It also recognized Alevism as a religious belief and secured the rights of Alevism with legal regulations in this regard. One of these rights and the most important one is undoubtedly Alevism religious education courses in schools. Alevism religious education courses are extremely important especially for Turkey. This situation brings up the demand of Alevism to give compulsory religion courses as an elective in our country or to teach Alevism as an elective course. The teaching of Alevism religious education courses in schools in Austria and the training of teachers who can teach these courses are carried out in accordance with Austrian laws and the protocols/agreements made by the Alevi community with relevant institutions. Although the selection and criteria of Alevism religious education classes in schools, the qualifications of the teachers who will teach the course, the teaching materials of the course have been determined and finalized with the directives, the Alevism religious education classes have not been fully on track due to the fact that the recognition process of Alevism in the country has taken place in the very recent past.

In particular, the pedagogical evaluation of using the same book at every level as a course teaching material poses a problem and although necessary studies are being carried out on this subject, the desired results have not been achieved yet. This study seeks answers to the following questions: Is the *ALEVI: Lehrwerk für den Alevitischen Religionsunterricht* textbook suitable for the students' level? Is the textbook suitable for the purpose of the lesson as a teaching material? Do the achievements in the textbook and the targeted behaviours overlap? When the textbook is examined as a religious education material, does it meet the necessary criteria? With this study, it is aimed to give the content of Alevism religious education courses offered in schools in Austria, to examine the textbook and to convey the process of public recognition of Alevism. The limitations of the Alevism religious education textbook and the suitability of its use as a course material will be examined in accordance with the criteria of examining the textbooks as teaching material.

Keywords: Alevism in Austria, Alevism Classes in Austria, Alevism Religious Education in Austria, Austrian Alevism Religious Education Textbook.

Giriş

Aleviliğin tarihsel süreçte Avusturya'ya kadar uzanması ve Alevi nüfusunun Avrupa ile birlikte Avusturya'da giderek artması 1961 yılında başlayan ve başta Almanya olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerine gerçekleşen işçi göçleri ile gerçekleşmiştir. Avusturya'ya göç eden Türk nüfusun içerisinde Alevi nüfusu da yer almaktaydı ve göçlerle birlikte giderek artan Türk nüfusu içerisinde Alevi nüfusu da sürekli artmaktaydı. Geçici olarak işçi statüsünde bu ülkeye yerleşen Türk topluluğu zaman içerisinde kalıcı olmaya başlamış ve göçle birlikte giden insanların birçoğu geri dönüş yapmayarak Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa gibi ülkelerde yaşamaya başlamışlardır. 60 yıllık süreçte kalıcı hale gelen Türk nüfusu da hızla artmış ve bu ülkelerde yaşayan insanların çoğunluğu vatandaşlık statüsü elde etmişlerdir. Göçle başlayan ve vatandaşlık kazanmakla sonuçlanan bu süreç içerisinde kendilerini artık o ülkenin bir vatandaşı olarak gören insanlar yavaş yavaş eşit haklar istemeye başlamış ve bu hakları elde etmek için de kurumsallaşma yoluna gitmişlerdir. Kurumsallaşmaya kadar Alevilerin geçirdiği tarihi süreç ele alındığında 1960 sonrası dönem Aleviler açısından hızla değişen ve gelişen tarihi olaylara şahitlik etmektedir. Rıza Yıldırım (2012, 137) da Aleviliği süreç içerisinde değerlendirirken Aleviliğin geçirdiği evreleri

üç tarihî döneme ayırmaktadır: Oluşum, Safevi/Kızılbaş, Modern Alevilik Dönemi. Aleviliğin oluşum sürecini 11. ve 15. yüzyıllar, Kızılbaş Dönemi'ni 16. ve 19. yüzyıl, son olarak ise Modern Alevilik Dönemi'ni 20. yüzyıldan itibaren hala içinde bulunduğumuz süreç olarak tanımlamaktadır.

Yıldırım (2012, 138), 1960'lardan itibaren büyük kırılmalar yaşandığını -ki bu kırılmaları en büyük ikinci kırılma noktası olarak görmektedir- ve Aleviliğin günümüzdeki boyuta ulaşırken bu kırılmalar içerisinde meydana gelen olaylara odaklanılması kanaatindedir. Bu kırılmalardan ve 1960'lardan itibaren Aleviliğin geçirdiği süreçlerden bahsederken geleneksel Alevilikten modern Aleviliğe geçişin gerçekleştiğini ve yavaş yavaş modern Aleviliğin her alanda geleneksel Aleviliğin önüne geçtiğini ifade etmektedir. Ahmet Taşğın (2004, 142) da 1960'lardan itibaren Alevilerin göç kaynaklı olarak kentlerde ve eğitim kurumlarında yer almaya ve Alevilerin şehirlerde söz sahibi olmaya başladığını vurgulamaktadır. Devamında ise şöyle devam etmektedir:

“Son olarak modernleşme sürecinin tartışmaya açıldığı ve yeni sosyal grupların boy gösterdiği 1980 sonrası Aleviler, kültürel bir topluluk olarak farklılıkların kabul edilmesini ve aynı zamanda kültürel haklarının verilmesini dillendirmeye başladılar. Bu dönemde dernek, vakıf ve cemevi kurarak, dergi, gazete ve kitap yayımlayarak kamusal alanda boy göstermeye başladılar” (Taşğın, 2004, 142).

Geleneksel Aleviliğin modern Aleviliğe doğru evrilmesi, göçleri de merkeze alan hareketliliğe karşılık gelmektedir ve yavaş yavaş örgütlenmeye başlayan Aleviliğin 1960'lı yıllardan itibaren daha fazla siyasete dahil olduğu tarihlere tekabül etmektedir. Bu yıllardan sonra Alevilik artık kırsalda hareket eden bir kültürden kent merkezlerine yerleşmiş ve ülke dışına çıkmış bir kültürel akıma dönüşmüştür. Taşğın (2013, 13), kentlere gerçekleşen göçü Alevilerin modern yaşam koşulları için bir fırsat olarak gördüğünü, göçlerle birlikte kentlerin Aleviler için daha da cazip hale geldiğini ve bunun sonucunda aydın ve eğitilmiş Alevilerin Aleviliği şehir merkezlerinde temsil ettiğini (2013, 16), bu gelişmelerin sonucunda da basılı yayın organları ve sivil toplum kuruluşları ile Alevilerin yeni bir süreç başlattığını (2013, 42) ifade etmektedir. Ancak bütün bu gelişmelere rağmen Alevilerin kentlere göç etmesiyle birtakım sorunlar da yaşadığına değinen Taşğın, görüşlerini şu şekilde devam ettirmektedir:

“Aleviler kentlerde sadece kentin fırsatlarından yararlanmadılar aynı zamanda göçün getirdiği yeni sorunları da üstlendiler. Köylerde yaşayan Alevi Bektaşiler, nüfusun niteliği yönüyle birbirlerine yakın alanlarda yaşarlarken, kentte yeni komşuluklar kurdular. Böylece iş, eğitim, sağlık ve siyaset alanlarında yeni bir Alevi Bektaşilik oluştu ve bu yeni oluş Alevi kimliğinin gelenekten kopma kaygısı yaşamasına neden oldu (2013, 45).

Kentleşme ile birlikte modern dünyayı benimseyen ve kentlerde oluşum içerisine girerek Aleviliği temsil etmeye başlayan topluluklar ile birlikte Aleviliğin özünü oluşturan bazı uygulamalar da yavaş yavaş değişikliğe uğramıştır veya farklılaşarak günümüzde farklı uygulamaların yapılaşımın temelini oluşturmuştur. Göç dalgasına kadar Aleviliğin özünü muhafaza ettiğini ve göçlerle birlikte modernite kavramından Aleviliğin de nasibini alarak değişime uğramaya başladığını ve geleneksel Aleviliğin

yavaş yavaş bozulmalara uğradığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu hususa dikkat çeken İbrahim Gül (2017, 213) de geleneksel Aleviliği tanımlarken şu ifadeleri kullanmıştır:

“Geleneksel Alevilik, yazılı kaynaklara dayalı ve şehirleşmeyle değişmeyen ve temel ilkeleri bozulmamış, bütün kurumlarıyla işleyen (düşkünlük, rızalık, musahiplik, görgü-sorgulama, pir-mürşit-talip ilişkileri) bir Alevilik anlayışıdır. Kırsal kesimin günlük ihtiyaçlarına cevap veren bu Alevilikte, müstakil bir cem evine ihtiyaç duyulmamıştır. [...] Geleneksel Alevilik, zorluklara rağmen 1970’li yıllara kadar bu geleneksel yapısını bozulmadan devam ettirebilmiştir.”

Gül, 1970’lerden itibaren Aleviliğin geleneksel kalıplarından dışarı çıkmaya başladığını ve geleneksel kalıplarında 1970’lere kadar bozulma olmadığına dikkat çekerken, modern Aleviliği ise kentleşmenin bir ürünü olarak görmektedir. Ayrıca kentleşme ve modernite ile Alevilerin bocalama evresine girerek Alevilik değerlerinden uzaklaştığına dikkat çekmektedir. Ebeveynlerin veya aile büyüklerinin, küçüklere/çocuklara Alevilik inançlarını öğretememeye başlaması da bu uzaklaşma dönemine denk gelmektedir. Bunun sonucunda ise Aleviler bir uyanma/toplanma süreci geçirerek kentlerde örgütlenme yoluna gitmişlerdir (Gül, 2017, 213). Bu örgütlenme biçimi ise gerek Türkiye içerisinde gerekse Türkiye dışında farklı ülkelerde siyasi oluşumlar ve sosyal örgütlenme kurumları şeklinde gerçekleşmiştir. Göçlerle farklı ülkelere yerleşen Alevilerin diaspora olarak varlığını sürdürmesi ve bu varlığın sonucu olarak hak ettikleri yaşam şartlarını elde etme gayesi Alevilerin kurumlar aracılığıyla adımlar atmasına sebep olmuştur.

Günümüz Avrupa’ında başta Türk kökenli topluluklar olmak üzere farklı ülkelere birçok grup azınlık statüsünde yaşamlarını sürdürmekte ve bu grupların sayısı hiç de küçümsenemeyecek kadar fazladır. Örneğin Almanya’da, Alman olmayan nüfus 1961 yılında 686.200 iken bu sayının içerisinde Türk nüfusu 6700’dür. 2003 yılına gelindiğinde ise Alman olmayan nüfus Almanya’da 7.334.765’e yükselirken Türk vatandaşların sayısı ise 1.877.661 olarak ölçülmüştür. 1961 yılında Türklerin sayısı diğer azınlıkların yüzde 1’ini oluştururken 2003 yılında bu oran yüzde 25,6’ya yükselmiştir (Kaya - Kentel, 2005, 11-12). Avusturya’da ise 1 Ocak 2021 tarihini kapsayan istatistiklere göre toplam nüfusun yüzde 24,4’ünü azınlıklar oluşturmaktadır. Türklerin azınlıklar içerisindeki sayısı ise 2011 yılında 112.461 iken 2021 yılında 117.580’e ulaşmıştır (SA, Ocak, 2021). Alevi nüfusu da Avrupa’da yaşayan Türkler arasında oldukça fazladır. Avrupa’daki Alevi kuruluşlarının açıklamalarına göre ülkelere göre Almanya’da 500 bin, İngiltere’de 250 bin, Fransa’da yaklaşık 200 bin, Avusturya’da yaklaşık 80 bin, İsviçre’de yaklaşık 30 bin, Danimarka’da ise yaklaşık 10 bin Alevi bulunmaktadır (Eke, 2014, 173).

Her ne kadar göçün ilk dönemlerinde Türkiye’den Avrupa’ya göç eden insanlar ve bu insanlar içerisinde de Aleviler Avrupa’da bazı endişelerle ve sorunlarla karşı karşıya kalsa da bu durum zaman içerisinde bambaşka bir boyuta evrilerek Alevilerin Avrupa’da siyasi ve toplumsal alanda güç kazanmasıyla sonuçlanmıştır. Yeler (2019, 74)’e göre Alevilerin ilk başlarda en önemli problem olarak gördükleri durum Alevi ailelerin çocuklarını geleneksel halka içerisinde tutamama ve gelecek nesillerin moderniteye karşı açık ve savunmasız hâle gelerek asimilasyona uğrayacakları endişe-

sidir. Türkiye içerisindeki göçlerde dahi geleneksel değerlerinden uzaklaşan Alevi topluluğu, Avrupa'da da geleneksel çizgiden önemli ölçüde uzaklaşmış ancak bunun karşısında Avrupa'da politik zeminde giderek güç kazanmışlardır. Başta Almanya ve Avusturya olmak üzere Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde Alevi toplumuna ait gelişmeler Türkiye'den de dikkatle izlenmektedir. Almanya ve Avusturya Alevilerin elde ettiği kazanımlar noktasında daha fazla göze çarpmaktadır. Özellikle Almanya'da 9 eyalette ve Avusturya'da Aleviliğin resmî olarak tanınması ve dinî inanç olarak kabul edilmesi, Alevilik açısından son yılların en çok dikkat çeken gelişmelerinden bir tanesidir. Tüm bu hususlar dikkate alındığında Avusturya, yoğun Alevî nüfusunun yaşadığı önemli Avrupa ülkelerinden bir tanesidir ve kamusal alanda Aleviliği dinî inanç topluluğu olarak tanıyan ilk ülke konumundadır. Almanya ile mukayese edildiğinde Almanya'da Aleviliğin tanınma süreci eyalet sisteminden kaynaklı olarak eyaletlerle sınırlı kalmakta iken Avusturya'da durum biraz daha farklıdır ve Aleviler Avusturya'da dinî topluluk olarak görülmekte ve kabul etmektedir.

Bu çalışma Avusturya'da gerçekleşen bu gelişmeler ışığında Alevilik eğitimi derslerine ve Aleviliğin süreç içerisinde elde ettiği kazanımlara odaklanmaktadır. Alevilik derslerinin uygulanış biçimleri, Alevilik derslerinin okullarda verilmesine kadarki süreç, Alevilik derslerinde hedeflenen kazanımlar gibi konulara odaklanarak Avusturya'daki Alevilik eğitimini ele almayı amaçlayan çalışma ile Avusturya'daki Alevilik eğitiminin kurumsallaşma sürecinin verilmesi hedeflenmektedir. Çalışma, "Yükseköğretimde Alevilik Programları: Türkiye, Almanya ve Avusturya Örneği" başlığıyla daha önce yayınlanan yüksek lisans tezi içerisinde değinilen ancak detayları verilmeyen *Lehrwerk für den Alevitischen Religionsunterricht* öğretim materyaline odaklanmaktadır. Çalışmada ders kitabının tek kitap olarak hazırlanması sorunsalına değinilecek ve kitabın içeriğine dair bilgiler paylaşılacaktır. Ders kitabı incelenirken uygulanan öğretim programı hedeflerine, konu ve içerik alanlarına, hedeflenen becerilere odaklanılacaktır.

1. Avusturya'da Aleviliğin Statü Kazanma Süreci

Avusturya, Aleviler açısından ilklerin yaşandığı ülke konumundadır ve dünyada ilk resmî Alevi derneği de yine bu ülkede açılmıştır. St. Pölten Alevi Kültür Derneği¹, 1989 yılında kuruluş başvurularının onaylanmasıyla yasal olarak kurulmuş ilk Alevi derneği olarak karşımıza çıkmaktadır (Şimşek, 2016, 158). Bu tarihin daha öncesinde ise Avusturya'da "Avusturya İslam İnanç Topluluğu" dinî grup olarak tanınmaktaydı ve Aleviler de bu grup içerisinde yer almaktaydı. 1912² yılında Hanefî mezhebi özelinde tanınan İslami topluluk, bütün İslam gruplarını temsil etmekte ve içerisinde barındırmaktaydı. Ancak mezhepsel farklılıklar ve diğer topluluklar bu durumu kab-

1. İlk olarak ismi "Alevi Bektaşî Anadolu Kültür Derneği" olarak düşünülen derneğin kuruluş çalışmaları 1988 yılında başlamış ve 1989 yılı temmuz ayında da kuruluşu yasal olarak tescillenmiştir. Derneğin kurucuları arasında yer alan ve derneğin tüzük çalışmalarını yürüten kişiler olarak Hüseyin Şimşek şu isimleri vermektedir: İsmail Tanyeli, Ali Çiçek, Hasan Caner, Hasan Bulgurcu, Hasan Köseoğlu ve Hıdır Demir. Derneğin kuruluş süreci ve o dönemde yaşanan tüm gelişmeleri Hüseyin Şimşek'in *Avusturya Alevileri* kitabında bulmak mümkündür.

2. 1912 yılında çıkarılan "İslam Hanefî Mezhebine İnanan Müslümanları Tanıma Kanunu" ile "İslam Yasası" çıkarılmış ve İslam devlet tarafından resmi olarak tanınmıştır ancak genelindeki Müslümanların tamamı Hanefî mezhebi altında kabul görmüş ve bu durum farklı görüşlere rağmen uzun yıllar devam etmiştir. 1979 yılında "İslam İnanç Örgütü" kurulmuş ve daha sonra kısa ve resmî adı ALEVİ olan "Avusturya Alevi İnanç Toplumu" ile Aleviler devlet nezdinde resmîyet hakkı kazanmışlardır.

ullenmediler. Thomas Schmidinger (2007, 242) Avusturyalı Müslümanların çoğunluğunun, dünyadaki Müslümanların çoğunluğu gibi, Sünni İslam'a mensup olduğunu ancak Avusturya'da Müslüman toplum içinde yüzde 5 ila 15 Şii ve yüzde 20 ila 30 oranında Alevi olduğunu vurgulamaktadır. Hüseyin Şimşek (2014, 111) de *Türkiye'den Avusturya'ya Göçün 50 Yılı* adlı eserinde Avusturya'daki Alevilerin kurumsallaşma ve devlet tarafından tanınma sürecine değinmekte ve kısaca bu süreci şu şekilde özetlemektedir:

“Avusturya'da İslami kurumlaşmanın tarihi, İslam'ın 1912'de resmen tanınmasına kadar uzanır. Başlangıçta söz konusu olan resmi bir kurumlaşma (müftülük) idi. Savaşın sonra imparatorluk dağılıp, Bosna-Hersek (yani Müslüman nüfus) kaybedilince, yasal tanınma da kurumlaşma da gündemden kalktı. Daha sonra, 1920'den 1979'a kadar gündeme gelecek olan İslami kurumlaşmaların tamamı, dernek statüsünde gerçekleşti. Ki bunların çoğu uzun ömürlü olmadı. Bir tanesi hariç: 1962'de Bosnalı Müslümanlar tarafından kurulan “Müslümanlar için Sosyal Hizmetler” adlı dernek. Kelimenin gerçek anlamında resmi kurumlaşmanın yeni dönemi ise 1979'da IGGiÖ ile başladı.”

1912 İslam Yasası ile başlayan ve 1979 yılında IGGiÖ (Avusturya İslami İnanç Topluluğu) ile daha da pekişen süreç 2013 yılında günümüzdeki şeklini almıştır. Zeynep Arslan (2017, 173-174) da IGGiÖ ile başlayan süreci şu şekilde aktarmaktadır:

“Türkiye'de ve Avrupa'nın diğer ülkelerinde yaşayan Alevilerin Avusturya'da tanınma süreci “Aleviliğin İslam ile bağı” konusundan oldukça etkilenmiştir. Bugüne dek akademik araştırma ve çalışmaların dışında sürdürülen bu tartışma toplum içinde herhangi bir netliğe kavuşturulamamıştır. Sonuç itibariyle 22 Mayıs 2013 tarihinde İslamcı-Aleviler Avusturya yasalarınca resmi din olarak tanınmıştır.”

Tüm bu gelişmeler doğrultusunda İslam Alevi İnanç Topluluğu mensuplarının “Avusturya İslami Alevi İnanç Topluluğu” adı altında dinî bir toplum olarak tanınması ilgili yasal metinde ifade edilmiştir (Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich, 2013, 133. Verordnung). 2013 yılında yürürlüğe giren İslam Yasası daha sonra (2015 yılında) güncellenmiştir ve akabinde Yeni İslam Yasası devreye girmiştir. Bu yasa ile de kısa adı ALEVI (Avusturya Alevi İnanç Topluluğu) olan kuruluş Avusturya'daki tüm Alevilerin yasal temsilcisi konumuna gelmiştir. Almanya'da kurulan ve çatı örgüt olan AABF (Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu) ile ALEVI Avusturya'daki Alevilerin yasal temsilciliği konusunda mahkemelik olmuşlar ve davayı kazanan ALEVI olmuştur (Arslan 2017, 174). Mahkemeye kadar uzanan sürecin çıkış noktası ise “Alevi İslam” kavramıdır. AABF Aleviliği İslam'dan bağımsız bir inanç olarak görmekte ve Aleviliği İslam'ın altında değil İslam'ın özü olarak görmektedir. Bu nedenle de “Avusturya Alevi İslam İnanç Topluluğu” (ALEVI'nin açılımı Avusturya Alevi İnanç Topluluğu olarak değiştirilmeden önce bu şekilde idi) Avusturya'da Alevileri temsil hakkını elinde bulunduramaz görüşüne sahiptir. ALEVI (Avusturya Alevi İnanç Topluluğu) ise Avusturya Eğitim Bakanlığına Aleviler ile ilgili ilk başvuruyu yapan kurumdur ve AABF Avusturya'daki Alevileri temsil başvurusunu daha sonra yaptığından başvurusu Avusturya makamlarınca kabul edilmemiştir (Eke, 2014, 178).

Ayrıca Arslan (2017, 174), Avusturya'daki Alevi İnanç Topluluğu'nun resmî olarak devlet tarafından tanınmasından sonra AABF ile ALEVI arasındaki sürece değinirken AABF'nin İslam altında Aleviliği kabul etmediğine ve Aleviliğin İslam'dan bağımsız olarak tanınmasının yollarını aramasına dikkat çekmektedir. Buradan AABF'nin gerek Almanya gerekse Avusturya'da Aleviliği İslamiyet'in dışında tutarak yeni bir zemin hazırlama yolunda olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Almanya'da Alevilerin 1999 sonlarına doğru ve bu tarih itibariyle İslam'dan farklı din eğitimi dersi gayretinde olması (Tosun, 2009, 101), AABF'nin yürüttüğü politikanın bir nevi özetidir.

Aleviliğin dinî inanç olarak tanınmasıyla birlikte Avusturya'da Alevilerin kazanımları giderek artmış ve başta okullar olmak üzere birçok alanda Alevi hakları uygulamaya koyulmuştur. Alevilik eğitimi derslerinin öğrencilere sunulması, Alevi bayramlarında ve önemli günlerinde Alevilerin resmî tatil hakkı elde etmesi, Alevi mezarlıklarının oluşturulması ve cenaze uygulamalarının Aleviliğe uygun olarak yürütülmesi, Alevi inanç önderlerinin Avusturya devleti tarafından resmî olarak tanınması ve cemevlerinin ibadethane statüsü kazanması gibi birçok konu Alevilerin Avusturya'da elde ettiği kazanımlardan bazılarıdır. Okullarda Alevilik din dersleri öğretimi, Alevilerin yıllarca eşit hak arayışı içerisinde olduğu en temel konulardan ve gerek Almanya, Avusturya gibi ülkelerde gerekse yaşadıkları diğer ülkelerde sürekli gündeme getirdikleri konuların en önemlilerinden bir tanesidir. Alevilik derslerinin okullarda seçmeli olarak verilmesi veya Alevilik eğitimi derslerinin okullara girmesi belki de Aleviliği resmî olarak tanımının ilk aşaması olarak görülmektedir. Bu durum Almanya ve Avusturya gibi ülkelerin yanı sıra Türkiye'de de aynı şekilde sürmekte ve okullarda verilen zorunlu din derslerine bu sebeple karşı çıkılmakta, Aleviliğin de seçmeli ders statüsü kazanarak öğrencilere verilmesi hususu sürekli gündeme getirilmektedir. Avrupa Birliği (AB)'nin dayatmaları ve Türkiye'nin de bu konuda çalıştaylar düzenlemesi (Yaman, 2013, 375) de bu sebepten ötürü gerçekleşmiştir. Bu gelişmelere paralel olarak AB ülkesi olan Avusturya, din eğitimi dersleri ve Aleviliğin din olarak kabul görmesi noktasında ciddi adımlar atmış ve önemli kararlar alarak bu kararları yasalaştırmıştır. Avusturya'da Aleviliğin resmî olarak din statüsü kazanması, okullarda Aleviliğin öğretilmesine imkân sağlamış (Zengin Arslan, 2015, 153) ve Aleviliğin resmî statü kazanarak diğer alanlarda da hak kazanımları elde etmesine aracı olmuştur.

2. Yeni İslam Yasası ve Alevi Kazanımları

2015 yılında yürürlüğe giren Yeni İslam Yasası ile Alevilerin elde ettiği kazanımlar güvence altına alınmış ve Alevilerin elde ettiği haklar anayasa metni içerisinde açıkça belirtilmiştir. 2015 yılında yayınlanan yasanın 4. bölümü Alevi topluluğuna ayrılmış ve metin içerisinde hak ve ödevler madde madde sıralanmıştır. 4. bölüm *Rechte und Pflichten der Islamischen Alevitischen Glaubensgemeinschaft in Österreich* (Avusturya Alevi İnanç Topluluğunun Hak ve Görevleri) başlığıyla verilmiştir ve alt başlıklarıyla da bu hak ve görevler detaylandırılmıştır. İlgili yasanın 4. Bölümündeki 16 numaralı madde *Namensrecht und Schutz der religiösen Bezeichnungen* başlığıyla verilmiştir ve bu başlık altındaki maddeler şu şekildedir:

- Dinî toplum, Bölüm 6, Paragraf 1, Madde 1'de belirtilen sınırlar içinde bir isim seçme hakkına sahiptir (16.1).

- Dinî cemiyet ve dinî cemaatlerin isimleri ve bunlardan türetilen tüm terimler ancak dinî cemiyetin veya dinî cemaatin muvafakati ile kullanılabilir (16.2).

- Avusturya dışındaki dinî bir toplumun, dinî bir kuruluşun veya benzer kurumların münferit kurumlarıyla yasal yollarla kullanımını uygun olan isimler, yalnızca dinî toplumun rızasıyla kullanılabilir (16.3).

- Bu hükümlerin ihlali durumunda, dinî toplum ve etkilenen herhangi bir dinî topluluk, ceza kanunu hükümleri geçerli olmadıkça, yasa dışı durumu sona erdirmek için başbakana başvurma hakkına sahiptir. Başvuruyla ilgili karar dört hafta içinde verilmelidir³ (16.4).

17. madde ise değerlendirme hakkı olarak yasada verilmiştir. Buna göre; Dinî topluluk, yasal olarak tanınan kiliseleri ve dinî toplulukları etkileyen konularda ilgili kuruluş her düzeyde yasama ve idari organlara uzman görüşleri, beyanları, raporları ve önerileri sunma hakkına sahiptir (17.1). Dinî topluluğunun dış hukuki ilişkilerini etkileyen yasal tedbirler, görüş için makul bir süre tanınarak, (karar alınmadan önce ve kararnameler yasalasmadan önce) dinî topluluğa sunulur⁴. 18. madde ile kurum ve kuruluşlarda görev yapan veya yapacak olan kişilerin dinî rehberlik alma hakları güvence altına alınmıştır⁵. 19. madde gıda düzenlemesi hakkındadır ve ilgili mad-

3. İlgili maddenin orijinal hali şu şekildedir:

Namensrecht und Schutz der religiösen Bezeichnungen

§ 16. (1) Die Religionsgesellschaft hat das Recht, einen Namen im Rahmen der in § 6 Abs. 1 Z 1 genannten Grenzen zu wählen. 16. (2) Die Namen der Religionsgesellschaft und der Kultusgemeinden sowie alle daraus abgeleiteten Begriffe dürfen nur mit Zustimmung der Religionsgesellschaft oder Kultusgemeinde verwendet werden. 16. (3) Bezeichnungen, die geeignet sind gegenüber außenstehenden Dritten den Eindruck einer rechtlichen Verbindung zu einzelnen Einrichtungen einer Religionsgesellschaft, einer Kultusgemeinde oder ähnlicher Institutionen außerhalb Österreichs herzustellen, dürfen nur mit Zustimmung der Religionsgesellschaft verwendet werden. 16. (4) Bei Verstößen gegen diese Bestimmungen haben die Religionsgesellschaft und jede betroffene Kultusgemeinde das Recht, einen Antrag auf Einleitung eines Verfahrens zur Beendigung des rechtswidrigen Zustandes an den Bundeskanzler zu stellen, wenn nicht strafgesetzliche Bestimmungen anzuwenden sind. Über den Antrag ist binnen vier Wochen zu entscheiden.

4. İlgili maddenin orijinal hali şu şekildedir:

Begutachtungsrecht

§ 17. (1) Die Religionsgesellschaft ist berechtigt, den Organen der Gesetzgebung und Verwaltung auf allen Ebenen Gutachten, Stellungnahmen, Berichte und Vorschläge über Angelegenheiten, die gesetzlich anerkannte Kirchen und Religionsgesellschaften betreffen, zu übermitteln.

17. (2) Rechtsetzende Maßnahmen, die die äußeren Rechtsverhältnisse der Religionsgesellschaft betreffen, sind vor ihrer Vorlage, Verordnungen vor ihrer Erlassung, der Religionsgesellschaft unter Gewährung einer angemessenen Frist zur Stellungnahme zu übermitteln.

5. İlgili maddenin orijinal hali şu şekildedir:

Recht auf religiöse Betreuung in besonderen Einrichtungen und Jugendziehung

§ 18. (1) Die Religionsgesellschaft hat das Recht, ihre Mitglieder, die

1. Angehörige des Bundesheeres sind oder
2. sich in gerichtlicher oder verwaltungsbehördlicher Haft befinden oder
3. in öffentlichen Krankenanstalten, Versorgungs-, Pflege- oder ähnlichen Anstalten untergebracht sind, in religiöser Hinsicht zu betreuen.

18. (2) Zur Besorgung der Angelegenheiten des Abs. 1 kommen nur Personen, insbesondere Dedes, Babas und Anas, in Betracht, die aufgrund ihrer Ausbildung und ihres Lebensmittelpunktes in Österreich fachlich und persönlich dafür geeignet sind. Sie unterstehen in allen konfessionellen Belangen der Religionsgesellschaft, in allen anderen Angelegenheiten der jeweils zuständigen Leitung für die Einrichtung. Die fachliche Eignung liegt nur dann vor, wenn ein Abschluss eines Studiums gemäß § 24 oder eine gleichwertige Qualifikation vorliegt. Die persönliche Eignung erfordert mindestens 3 Jahre einschlägige Berufserfahrung und Deutschkenntnisse auf dem Niveau der Reifeprüfung. Weiters ist eine Ermächtigung durch die Religionsgesellschaft erforderlich.

18. (3) Der für die Besorgung der Angelegenheiten nach Abs.1 Z1 erforderliche Sach- und Personalaufwand ist vom Bund zu tragen.

de ile inanç toplumu olarak Aleviler, kendilerine özgü şekilde yemekler yapabilmek, tüketebilmek, tüketim için kendi belirledikleri şartlara uygun olarak gıdaların üretilmesi hakkına sahiptir. Bu yasanın en dikkat çekici ve en önemli maddeleri olarak ise bayramlar, din görevlilerinin görev fesih şartları ve mezarlıklar karşımıza çıkmaktadır. Bu maddelerle:

- Bayramların ne zaman başlayıp bittiği, bayramların hangi günler olduğu ve bu bayramlarda Alevilerin resmî tatil hakkına sahip olduğu,

- Din görevlisi olarak hizmet veren kişilerin, işlediği suçta göre yargılanması ve ne kadar süre ceza alması durumunda görevlerinin feshedileceği hususu,

- Mezarlıkların konumu ve cenaze defin işlemlerinin nasıl olacağı konusu açıkça yasal metinde belirtilmiştir ve sınırlılıkları çizilerek Alevilerin hakları yasalarda belirtilmiştir (Islamgesetz, 2015, 4. Abschnitt).

Bu maddelerle; Hızır Orucu'nun üç günlük bir bayram, Hazreti Ali'nin doğum günü ve Nevruz'un bir günlük, Hazreti Peygamberden sonra Hazreti Ali'nin halife olarak tayin edildiği günün bir günlük, Kurban Bayramının dört günlük ve son olarak da Aşure gününün bir günlük bir bayram olduğu ve bu günlerin Aleviler için resmî tatil olduğu açıkça belirtilmiştir. Ayrıca din görevlisi olan kişinin/kişilerin işlediği suçlara bağlı olarak en az bir yıllık kesinleşmiş ceza alması durumunda iş akdinin feshedileceği, mezarlıklar ve cenaze/cenaze törenleri ile ilgili konularda da yetkili kuruluş olarak ALEVI'nin karar mercii olduğu ilgili maddelerle yasalaştırılmıştır⁶.

18. (4) Die Religionsgesellschaft und ihre Mitglieder sind berechtigt, Kinder und Jugendliche durch alle traditionellen Bräuche zu führen und entsprechend den religiösen Geboten zu erziehen.

6. İlgili maddelerin orijinal hali şu şekildedir:

Speisevorschriften

§19. (1) Die Religionsgesellschaft hat das Recht, in Österreich die Herstellung von Fleischprodukten und anderen Nahrungsmitteln gemäß ihren innerreligionsgesellschaftlichen Vorschriften zu organisieren.

19. (2) Bei der Verpflegung von Mitgliedern der Religionsgesellschaft beim Bundesheer, in Haftanstalten, öffentlichen Krankenanstalten, Versorgung-, Pflege- oder ähnlichen Anstalten sowie öffentlichen Schulen ist auf die innerreligionsgesellschaftlichen Speisegebote Rücksicht zu nehmen.

Feiertage

§ 20. (1) Feiertagen und den Gottesdiensten (donnerstäglicher Cem-Gottesdienst, Lokma-Tage) wird der Schutz des Staates gewährleistet. Die Termine der Feiertage richten sich nach dem islamischen Kalender. Die Tage beginnen mit Sonnenuntergang und dauern bis Sonnenuntergang des folgenden Tages.

20. (2) Feiertage sind

- Fasten- und Feiertage in Gedenken des Heiligen Hızır (3 Tage) b) Geburt des Heiligen Ali (1 Tag)
- Ausrufung Alis als Nachfolger Mohammeds (1 Tag)
- Opferfest (4 Tage)
- Asure (1 Tag).

20. (3) An den in Abs. 2 bezeichneten Tagen bzw. während der Gottesdienste sind in der Nähe von Kultstätten und sonstigen Kultusgemeinden zu gottesdienstlichen Zwecken dienenden Räumen und Gebäuden alle vermeidbaren, Lärm erregenden Handlungen, die eine Beeinträchtigung der Feier zur Folge haben könnten, sowie öffentliche Versammlungen, Auf- und Umzüge, untersagt.

Abberufung von Funktionsträgern und -trägerinnen

§ 21. Eine Religionsgesellschaft und die Kultusgemeinden haben Funktionsträger und -trägerinnen, einschließlich religiöser Funktionsträger und -trägerinnen, die durch ein inländisches Gericht wegen einer oder mehrerer mit Vorsatz begangener strafbarer Handlungen zu einer mehr als einjährigen Freiheitsstrafe rechtskräftig verurteilt worden sind oder durch ihr Verhalten die öffentliche Sicherheit, Ordnung, Gesundheit und Moral oder die Rechte und Freiheiten anderer nachhaltig gefährden, ihrer Funktionen zu entheben.

Friedhöfe

§ 22. (1) Friedhöfe bzw. Friedhofsabteilungen sind auf Dauer angelegt. Ihre Auflösung oder Schließung sowie Enterdigungen einzelner Grabstellen sind unzulässig. Ausnahmen bedürfen der Zustimmung der

3. Avusturya’da Alevilik Dersleri

Avusturya’da okullarda yürütülen Alevilik eğitimi programının müfredatı ve içeriği eğitim yasaları çerçevesinde ve ALEVI’nin yetkisi doğrultusunda yürütülmektedir. Okullarda öğrencilere sunulan Alevilik dersleri ile öğrencilerin Aleviliğe dair temel kavramları ve becerileri kazanması hedeflenmektedir. Öğrencilerin; Aleviliğin tarihî süreci, bayramları ve önemli günleri, Alevilikteki konumu itibarıyla Hz. Ali, Hünkâr Hacı Bektaş Veli, Pir Sultan Abdal, On iki imam, Hz. Hasan ve Hüseyin gibi önemli şahsiyetler gibi konulara hâkim olması beklenmektedir. Bunun yanı sıra diğer dinleri de Alevilikle karşılaştırarak öğrencilerin farklı inançlara ve uygulamalara saygı duymaları ve bu inançlara sahip kişilerle bir arada sorunsuz şekilde yaşamalarının önemi hedeflenen diğer beceri ve kazanımlardandır. Alevilik eğitimi içerisinde okul dışında bireylere kazandırılması hedeflenen değerler ve bireylerin bu değerleri içselleştirerek yaşamlarına entegre etmeleri (Aktürk ve Tuğrul, 2014, 223), Alevilikteki en temel eğitim düşüncesidir. Okul olmadan da günlük yaşamda Alevi bireylerin Aleviliğe dair inanç değerlerini kazanması ve bu değerleri günlük yaşamlarında uygulaması beklenmektedir. Avusturya’da okullarda verilen Alevilik dersleri de bu değerleri ve inanç uygulamalarını eğitim sisteminin içine katmaktadır.

Avusturya, eğitim kurumlarında Alevi inancına sahip öğrencilerin Alevilik dersleri alabileceği ve talep etmeleri halinde (gerekli şartları sağlamak koşuluyla) öğretim süreçlerini tamamlayarak okullarda Alevilik dersleri öğretmeni olabilecekleri ülke konumundadır. Alevi öğrencilerin okullarda Alevilik derslerini alabilmesi için veli talebiyle okul idaresine başvuruda bulunması gerekmektedir. En az üç öğrencinin Alevilik dersini seçmesi durumunda ise öğrenciler din dersleri kapsamında Alevilik eğitimi görmektedir. Dersi seçen öğrenci sayısının üçün altında olması halinde ise öğrencilerin talepleri doğrultusunda kendilerine en yakın okulda bu dersi (ders açılmışsa) alabilme hakkına sahiptir.

Avusturya’da okullarda sunulan Alevilik derslerinde her kademede üniteler aynı kalırken konular ve öğrencilerin beceri hedefleri değişmektedir. Ünite isimleri; “İnsanlar ve Yaşam Yönelimleri”, “Öğretilen (bilimsel) ve uygulanan (yaşanan) Din”, “Toplumda ve Kültürde Din”, “Dinî ve İdeolojik Çeşitlilik” adıyla müfredatta ve hazırlanan içerikte yer almaktadır. Öğrencilerin bu ünitelerle; Tanrı ve insan arasındaki ilişkiye, Alevilikte cem, cemevleri, çerağ, Hızır, Zülfikar, Hz. Ali, Hacı Bektaş Veli, On iki imam, Hallacı Mansur, Buyruk, Telli Kur’an, musahiplik, hayvanlar ve çevreye duyarlılık, insanlara ve diğer dinlere saygı, adalet ve barış vs. konulara odaklanması beklenmektedir (Yıldız, 2021, 95-103). Öğrencilerin Alevilik inanç esaslarını öğrenmesi ve pekiştirmesi beklenirken günlük yaşamlarında da Aleviliği hayatlarına yansıtması ve Alevilik değerlerinin farkına vararak günlük yaşamını sürdürmesi hedeflenmektedir.

Avusturya’da öğrencilerin Alevilik derslerini okullarda alabilmesi sadece ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde değil aynı zamanda yükseköğretim kurumlarında da bu hakka sahip olduğu görülmektedir. Viyana Üniversitesi ve Viyana/Krems İn-

religionsgesellschaftlichen Oberbehörde.

22. (2) Bestattungen auf Friedhöfen bzw. Friedhofsabteilungen dürfen nur mit Zustimmung der religionsgesellschaftlichen Oberbehörde vorgenommen werden.

ançlar Pedagojisi Yüksekokulu Alevilik lisans ve lisansüstü programlarının yer aldığı Avusturya yükseköğretim kurumlarıdır. Viyana Üniversitesi bünyesindeki anabilim dalı ve İnançlar Pedagojisi Yüksekokulu'ndaki eğitimlerle okullardaki Alevilik derslerinin öğretmen ihtiyacı karşılanmaktadır (Yıldız, 2021: 103-109). Viyana Üniversitesi'nde Alevi Teolojisi anabilim dalı bulunmaktadır ve farklı disiplin alanlarıyla Aleviliğin sözlü ve yazılı kültürüne odaklanmakta, tarihi süreçte Alevilikte değişimleri ele almakta, Aleviliğin özü ve konumu itibarıyla uygulanış biçimlerini öğrencilere sunmaktadır. Alevi Teolojisi ile İslam ilahiyatı dersleri zorunlu dersler kısmında birlikte verilirken seçmeli dersler kısmında ise Alevi inancı sunulmaktadır. Öğrenciler, mezuniyet istedikleri alana yönelik olarak seçmeli dersler kısmında ayrışmakta ve İslam veya Alevi Teolojisi diplomasını alabilmektedir. Viyana/Krems İnançlar Pedagojisi Yüksekokulu ise Avusturya'da herhangi bir dinî topluluğun devlet tarafından resmî olarak tanınması sonucu kendi din derslerini okullarda verebilen öğretmenler yetiştirmektedir. Alevilik de resmen tanınan bir dinî inanış olduğu için kurumda Alevilik dersleri için öğretmenler yetiştirilmekte ve bu öğretmenler 60 veya 90 AKTS'lik bir eğitime katılmaktadırlar. Bu dersleri başarıyla veren öğrenciler Alevilik dersi öğretmeni olarak okullarda görev alabilmektedir.

4. Alevilik Dersi Öğretim Materyali

Avusturya'da okullarda Alevilik derslerinin verilmeye başlamasıyla ALEVI önderliğinde müfredat ve içerik hazırlanmaya başlanmıştır. İçerik ve müfredat öğrencilerin yaş grubu ve seviyelerine göre belirlenmiş, öğrencilerin hangi seviyede hangi beceriyi kazanması gerektiği müfredatta yer almıştır. Bu doğrultuda gerekli çalışmalar yapılmış ve ders kitabı hazırlanmıştır. Hazırlanan ders kitabı ALEVI önderliğinde kurulan komisyon tarafından hazırlanmış olmasına rağmen her kademeye uygun ders kitabı hazırlanamamıştır. Tek kitap olarak hazırlanan Alevilik ders materyali⁷, 2015 yılında çoğunluğu Dede olan oldukça geniş bir ekibin katkılarıyla Nurten KALAYCI tarafından Sedat KORKMAZ Dede ile birlikte hazırlanmıştır. Dersin henüz yeni oluşundan ve daha önce bu derse ait materyal hazırlığı olmamasından kaynaklanmaktadır. Kitap toplamda 88 sayfadır ve *Lehrwerk für den Alevitischen Religionsunterricht in Österreich* (Avusturya'da Alevilik Eğitimi Ders kitabı) ismiyle ALEVI tarafından ders materyali olarak sunulmaktadır.

Kitap, yaşça küçük ilkokul öğrencilerine hitap edecek şekilde hazırlanmıştır ve kitap içinde metinlerin görsellerle açıklanmıştır/desteklenmiştir. Alevilikte önemli yer tutan değer ve esaslar kitapta mümkün olduğunca verilmeye çalışılmış ve uzun metinlerden ziyade anlaşılır ve kısa/öz cümleler tercih edilmiştir. Kitap kapağından sonraki ilk sayfada “Ya Allah Ya Muhammed Ya Ali” yazısı yer almaktadır ve her bir kalıp yanan üç mumun üzerine konumlandırılmıştır. “Hak Muhammed Ali” şeklinde tasavvur edilen Alevilik öğretisi açısından önemli kabul edilen kavrama burada vurgu yapılmaktadır. Aynı zamanda tarihî ve kültürel zaman içinde İslam'ın, Allah katında Hazreti Muhammed ile ortaya çıkmış yegâne din olarak kabul edilmesi (Taşğın

7. Nurten KALAYCI önderliğinde hazırlanan bu kitap hakkında yüksek lisans tez çalışmaları esnasında Dr. Erdal KALAYCI ile görüşülmüş ve Avusturya'da Alevilik dersleri ve bu dersin uygulanışı hakkında bilgi alınmıştır. Erdal KALAYCI henüz bu ders için hazırlanan kitabın tek olduğundan ve ilerleyen süreçte bu kitabın her kademe ve seviyeye uygun olarak yeniden düzenlenmesinin gerekliliğinden ve bunun gerçekleşeceğinden bahsetmiştir.

ve Atay, 2019: 88) düşünüldüğünde, Alevilik din eğitiminde Hz. Muhammed ve ehlibeyt sevgisine vurgu yapılmaktadır. Kitap, delil gülbankı⁸ (duası) ile başlar ve son iç kapaktaki “Lailahe illallah, Muhammedün Resulullah, Aliyyün Veliyyullah, Vasiyi Resulallah” yazısı ile biter. Alevi kültürünün çok güçlü olması ve bu kültüre ait cemlerde, semahlarda veya cenazelerde “dua”, “gülbank” veya “deyiş” olarak icra edilen değerlerin (Demircioğlu, 2020, 13) bir örneği olarak çerağ gülbankı kitapta karşımıza çıkmaktadır. Kitabın arka dış kapağında ise Pir Sultan Abdal resmi yer almaktadır ve resmin altında Pir Sultan’a ait; “Ne kadar bilsen de bilire danış, Danışan dağları aşar mı aşar, Danışmadan yola gitse bir kişi, Yorulup yollardan şaşar mı şaşar” dörtlüğü yer almaktadır. Pedagojik açıdan değerlendirildiğinde ise ders kitabının tek olması büyük sorun teşkil etmektedir. Ancak gerekli hazırlıkların devam ettiği ve her kademeye göre kitapların hazırlanması için çalışmaların sürdüğü söylenmektedir.

Avusturya’da şu an okullarda ders kitabı olarak sunulan öğretim materyalinde yer alan Alevilik konuları şu şekildedir:

1. Hak çerağ verdi
2. Bir toplulukta yaşıyoruz
3. Rıza Şehri
4. Kurban
 - a. Lokma-Dua
 - b. Sofra duası
5. Harika bir dünya
6. Allah bizimle (iletişimde)
7. Ehlibeyt
 - a. Peygamber Muhammed, Fatma anamızı çok severdi
 - b. Peygamber Muhammed, Ali’yi çok severdi
 - c. Peygamber Muhammed, torunları Hasan ve Hüseyin’i çok severdi
8. 12 İmam
9. Muharrem yası ve orucu

8. Kitabın bir nevi açılışının yer aldığı ve çerağ uyandırma konusunda verilen gülbank şu şekildedir:

“Bismi-Şah, Allah Allah!

Allah’tan bize ulaşan çerağımız sonsuza dek kılavuzumuz olsun!

Çerağımız yansın yakılsın, Allah’ın nuru aşkına!

Çerağımız yansın yakılsın, Peygamberliğin nuru aşkına!

Çerağımız yansın yakılsın, velâyetin nuru aşkına!

Çerağımız yansın yakılsın, Ehlibeyt’in nuru aşkına!

Çerağımız yansın yakılsın, Pir Hünkâr Hacı Bektaş Veli Aşkına!

Çerağımız yansın yakılsın, yolumuz, birliğimiz, dirliğimizin aşkına!

Sonsuza dek bu çerağ yolumuzun ve yaşantımızın ışığı ola.

Gerçeğe Hü.”

- a. Muharrem yası ve orucundaki davranışlarımız
10. Aşure
11. Diğer dinlerin nuru
12. Cem – birlikte ibadetimiz (duamız)
 - a. Zehra ve ailesi ceme katılır
 - b. Cem'den/Allaha hizmetten daha fazlası
13. Sana dua ediyorum
14. Hazreti Hızır
 - a. Hz. Ali ve Hz. Fatma çocukları için oruç tutuyor
15. Tanrıya yaratılışımdan dolayı sorumluyum
16. Tanrının nurunu taşıyorum
 - a. Mademki ben bir insanım
17. Nevruz-Hz. Ali'nin doğumu
 - a. Ali'nin birçok adı (lakabı), onun asil karakterinin kanıtıdır
 - b. Ali seçkin mümini tanımlıyor
18. Hıdırellez
19. Hacı Bektaş Veli
 - a. 4 kapı 40 makam
20. 7 Ulu Ozanlar
21. Alevilik sembolleri
22. Hikâye: Elma gövdeden uzağa düşmez
23. Sayıları birleştirme (bulmaca)

Üniteler içerisinde yer alan konulara göre hemen her konu ilgili dualara kitap içerisinde sıklıkla yer verilmiştir. Kurban duası, sofraya duası, çerağ duasının yanı sıra Peygamberimizin soy ağacı ve ehlibeyte olan sevgisi de kitapta üzerinde durulan önemli konulardır. Ehlibeyt denildiğinde; Hazreti. Ali, Hazreti Fatma, Hazreti Hasan ve Hazreti Hüseyin ve aynı soydan gelen On iki imam (Özkan, 2018, 85) akla gelmektedir ve Hz. Peygamberin ehlibeyte olan sevgisi hemen her eserde olduğu gibi bu ders kitabında da anlatılmaktadır. Hazreti Peygamberin bu sevgisi anlatılırken hadislerle de yer verilmekte ve bu sevgi hikayelerle de desteklenmektedir. Ayrıca Alevilikte 12 hizmet, Aşure, Nevruz, Semah, Hıdırellez gibi önemli konulara ek olarak Fuzuli, Kul Himmet, Hatayi, Hacı Bektaş Veli gibi önemli zatlara ve onların sözlerine yer verilmektedir. Kitapta Nevruz konusu ayrıca öneme sahiptir çünkü Aleviler için Nevruz, Hz. Ali'nin doğum gününü sembolize eder ve özel bir gün olarak (Aksoy, 2018, 165) her yıl kutlanmaktadır. Diğer inançlar ve bu inançlara mensup kişilere saygı da kitabın

önemli konularından bir diğeridir. Kitaptaki konuların tamamı öğrencilerin Aleviliği kavraması ve Aleviliğe dair kavram ve değerleri öğrenerek içselleştirmesi üzerinedir. Bu noktada ise kitap, içeriğindeki konular ve kavramlarla Alevilik derslerini tamamlayacak ve dolduracak kadar kapsamlıdır.

Kitabın ilk sayfalarında Hz. Muhammed'in Hz. Fatma'yı nasıl sevdiğine ve Peygamberin Hz. Ali'yi, Hz. Hasan'ı ve Hz. Hüseyin'i ne kadar çok sevdiğine odaklanılmaktadır. Hz. Fatma'nın Peygamberin en küçük kızı olması, peygamber çocuğu olmasına rağmen mütevazı yaşam sürmesi ve yokluklarla dolu bir hayat yaşamasından bahsedilmektedir. Peygamberin kendisini çok sevmesine ve sevgi dolu bir peygamberin kızı olduğu için Hz. Fatma'nın da kendisini şanslı görmesine kitapta vurgu yapılmaktadır. Hz. Ali, Peygamberin kuzeni olmasının yanında onun en yakınındaki ve en sevdiği yol arkadaşlarından birisi olarak kitapta anlatılmaktadır. Hz. Peygamberin "Ali'yi sevmek beni sevmektir, Ali'ye saygı duymak bana saygı duymaktır" sözüne kitapta atıfta bulunulmakta ve Aleviler için Hz. Ali'nin Peygamberin halifesi olduğu ve hayat öğretisi içerisinde kendilerine örnek teşkil ettiği vurgulanmaktadır. Hz. Hasan ve Hüseyin için ise Peygamberin sık sık "Bana torunlarımı getirin, onlara sarılmak istiyorum. Bana güllerimi getirin" dediğinden bahsedilmekte ve Peygamberin onlarla olan hikayeleri anlatılmaktadır (Lehrwerk für den Alevitischen Religionsunterricht: 2015, 24-25).

Kitabın ilerleyen bölümlerinde On iki İmam hakkında bilgilere ve Hz. Ali'den itibaren tüm İmamların tek tek künyesine yer verilmektedir. Her İmamın doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, aile adları (soyadı) ve kaç yıl yaşadığı verilirken İmamların yaşamları ve söyledikleri önemli sözler üzerinde durulmaktadır (Lehrwerk für den Alevitischen Religionsunterricht: 2015, 26-37). Muharrem orucu, Aşure ile 12 hizmete değinilirken bu günlerin önemine ve nasıl uygulandığına da detaylı olarak yer verilmektedir (Lehrwerk für den Alevitischen Religionsunterricht: 2015, 38-51). Hacı Bektaş Veli, 4 kapı ve 40 makam, Nevruz, Hıdırellez Hızır, Seyyid Nesimi, Virani, Yemini, Fuzuli, Şah Hatayi, Pir Sultan Abdal, Kul Himmet gibi önemli konu ve kişilere de detaylı şekilde kitapta yer verilmektedir. Alevilikteki semboller ve hikayelerle kitap tamamlanmakta ve bulmacalarla ders kitabının çocuklar için ilgi çekici hâle ve öğretimin kalıcı hale getirilmesi amaçlanarak kitap bitirilmektedir (Lehrwerk für den Alevitischen Religionsunterricht: 2015, 58-85).

Öğrenciler açısından ele alındığında kitabın dili basit ve anlaşılır, içeriğindeki konular ilgi çekicidir ve görsellerle desteklenmiştir. Ders kitabı incelenirken şu kriterler baz alınmıştır:

- Kitapta kullanılan dil
- Kitapta yer alan metinlerin konu ve öğrenciye uygunluğu
- Tanım ve açıklamaların netliği ve konu ile örtüşmesi
- Metinde yer alan ana fikirlerin konu ile uyumu
- Görsel desteklemelerin ilgi çekiciliği.
- İçeriğin öğrencinin ihtiyacına yönelik oluşu

- Evrensel ahlak değerlerine kitapta yer verilmesi.

Öğretim materyalinin:

- Farklı öğrenme yollarını mümkün kılacak şekilde yapılandırılması, içeriğin farklı öğrenmeleri mümkün hale getirecek şekilde düzenlenmesi (Nodari, 1999);

- Öğrencilere dinler ve diğer dünya görüşlerine yönelik bazı temel farklılıklara saygı duyarak kişisel inançlarını, fikirlerini, değerlerini ve deneyimlerini açık ve tutarlı bir şekilde ifade edebilmesine olanak sağlaması (Wintersgill, 2015);

- Öğrencilerin inancını kullanarak bir dua hizmetine katılmasına veya gözlemlemesine imkân vermesi (NCCA, 2000) gibi kriterlere sahip olması gerektiği düşünüldüğünde Alevilik Eğitimi Ders Kitabı yeterli ölçütleri sağlayabilme özelliğine sahiptir. İyi bir ders kitabı, bazı kriterleri taşımak zorundadır ve öğrencilere kendi yaşamlarından tecrübe edebilecekleri veya ettikleri örnekleri içerisinde barındırmalıdır. Ayrıca ırkçılık veya diğer toplumlara aşağılayacak ifadeler barındırmamalıdır (Kurt, 2017, 14) ve ders kitabının kendi öğrenme gruplarına ve amaçlarına uygun olup olmaması (Akhvlediani, 2018, 25) oldukça önemlidir. Bu hususlar doğrultusunda kitabın dili, görselleri ve örnekleri öğrenciler için açıklayıcı olabilecek durumdadır.

Din Eğitimi müfredatının, öğrencilerin her düzeyde temel öğrenmelerini başarmalarını desteklemek için sıklıkla ve sıklıkla gözden geçirilmesi (Ilechukwu, 2014, 42) kriteri düşünüldüğünde ise ders kitabı farklı seviyeleri göz ardı etmektedir. Ders kitabı farklı seviyelerdeki öğrencilerden ziyade geneli kapsayan kitap konumundadır ve kitabın kapağında da herhangi bir sınıf seviyesi yazmamaktadır. İçeriğiyle öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerini dikkate alan bir bakış açısıyla hazırlanmış olan kitapta diğer dinler ve görüşlere saygı ön planda tutulmaktadır. Ayrıca her bir konu içerisinde öğrencilere günlük yaşamda kullanabilecekleri ve deneyimleyebilecekleri dinî uygulama biçimlerine yer verilmektedir. Öğrencilerin içerikteki tanım veya hikayeleri tartışmasız kavrayabilecekleri görülmektedir ancak bu durumda sınıfların seviyeleri büyük önem arz etmekte ve öğrencilerin bireysel ve seviye farklılıkları sorun olabilecek durumdadır. Kitap hazırlanırken birçok hususa dikkat edilmeye çalışılmış ancak sınıf farklılıkları için çözüm bulunamamıştır.

Sonuç

Avusturya, Alevilik derslerinin okullarda öğretilmesi ve Alevilerin devlet tarafından dinî inanç toplumu olarak tanınması noktasında önemli bir konumda durmaktadır. Ülke genelinde sayıları az olmayan Müslüman nüfusun (yaklaşık 700.000⁹ ve bunun yaklaşık 80.000'i Alevidir) 1912 yılında başlayan yasal dinî hakları, 2015 yılındaki en son ve güncel İslam Yasası ile son halini almıştır. 2015 yılındaki son yasa ile Aleviler de önemli kazanımlar elde etmiş ve Avusturya'da Alevilik kamusal alana inerek günlük yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Alevilerin elde ettiği kazanımlar ele alındığında okullardaki Alevilik dersleri, bayramlar ve bayram tatilleri, cenaze defin işlemleri ve mezarlıklar, üniversitelerde Alevilik programları gibi hususlar göze çarpmaktadır ve Alevilerin bu kazanımları diğer ülkelerdeki Alevilere örnek olmak-

9. Bundeskanzleramt, (Avusturya Başbakanlığı), tarafından 2020 yılında yayınlanan *Religionen in Österreich* (Avusturya'da Dinler) adlı çalışmadaki verilere dayanmaktadır

tadır. Avusturya'nın yasal zeminde dinlere ve dinî topluluklara yaklaşımı oldukça nettir (GBR-Grundrechte in Bezug auf Religionsausübung, 2022) ve Aleviler gibi ülke genelinde dinî topluluk olarak tanınma şartlarını yerine getiren tüm gruplar bu haklara sahip olabilmektedir ve olmuşlardır. Tüm bu gelişmeler de ülkedeki topluluklara dinî inançlarını yerine getirme noktasında ve dinî değerlerin öğretilmesi hususunda hem rahatlık hem de kolaylık sağlamaktadır. Tüm bu kazanımlar her grup için yasal çerçevede yapılmakta ve kanunlara göre düzenlenmektedir. Gruplar da faaliyetlerini bu doğrultuda düzenlemekte ve yasaların dışına çıkamamaktadır.

Avusturya'da Alevilik derslerinin müfredatta yer alması ile birlikte ilk başta okullarda bu dersi verebilecek öğretmen sorunu ortaya çıkmış olsa da açılan sertifika programları ile sorun hemen çözüme kavuşturulmuş; daha sonra ise üniversitelerdeki Alevilik programları ile öğretmen yetiştirme sorunu çabucak ortadan kalkmıştır. Şu an okullarda öğrenciler, en az 3 kişinin bu dersi seçmesi halinde Alevilik derslerini alabilmekte ve isterlerse üst öğrenim olarak Alevilik eğitimlerine yükseköğretimde devam edebilmektedirler. Okullarda öğrencilere sunulan dersin öğretim materyali olarak ise ALEVI önderliğinde 2015 yılında hazırlanan kitapımıza çıkmaktadır. Kitap, içeriği ve kapsamı bakımından ele alındığında kabul edilebilir düzeyde iken, her kademe okutulması açısından değerlendirildiğinde öğrencilerin seviyelerinin ve yaş farkının göz ardı edilmesinden dolayı eksiklikleri barındırmaktadır. Çalışmaların devam ettiği düşünüldüğünde ve bu ayrımlara dikkat edilerek farklı kitapların hazırlanacak oluşu, sorunu çözmeye yolunda önemli bir adım olarak değerlendirilebilmektedir. Henüz yeni bir ders olarak kabul görse de Alevilik dersleri için yaklaşık on yıldır tek kitap dışında öğretim materyallerinin hazırlanamamış olması eleştirilebilecek bir durumdur ve ders kitabı dışında farklı materyaller hazırlanabileceği düşünülmektedir. ALEVI önderliğinde geniş çaplı haklar elde eden Avusturya Alevilerinin derslerle ilgili bu sorunları da kısa sürede aşması beklenmektedir. Ders kitabının her kademe ve seviye için farklı olarak hazırlanmasıyla sorun aşılabilecek ve yaş grupları arasındaki farklılıklardan kaynaklı sorun bu sayede çözülebilecektir.

Kaynaklar

- Akhvlediani, Neli. Analyse und Beurteilung von Lehrwerken für Deutsch als Fremdsprache im Sprachenzentrum der Staatlichen Schota Rustaveli Universität Batumi. *Journal of Foreign Languages, Cultures and Civilizations* Vol. 6, No.1 (2018), 25-32.
- Aksoy, Erdal Balkanlar'da Merkezi Bir Tekke: Harabati Baba Bektaşî Tekkesi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 86 (2018), 153-168.
- Aktürk, Hamit ve Talip Tuğrul. Alevi Bektaşî Kaynaklarında İnsan Yetiştirme Modeli. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 66 (2014), 169-188.
- Arslan, Zeynep (2017). Alevi Diasporası ve 'resmî din' olarak Alevilikte çoklu kimlik. *Göç Dergisi* c. 4, s. 2, 153-184.
- Bundesgesetz über die äußeren Rechtsverhältnisse islamischer Religionsgesellschaften—Islamgesetz (2015). (Gesamte Rechtsvorschrift für Islamgesetz 2015) 4. Abschnitt, Rechte und Pflichten der "Islamischen Alevitischen Glaubensgemeinschaft in Ös-

terreich". <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung/Bundesnormen/20009124/Islamgesetz%C2%A02015%2c%20Fassung%20vom%2003.10.2021.pdf> Erişim tarihi: 27.09.2021.

Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich (2013). 133. Verordnung der Bundesministerin für Unterricht, Kunst und Kultur betreffend die Anerkennung der Anhänger der Islamischen Alevitischen Glaubensgemeinschaft als Religionsgesellschaft. https://rdb.manz.at/document/ris.c.BGBL_II_Nr_133_2013/formats/ris.c.BGBL_II_Nr_133_2013.pdf Erişim 27 Eylül 2021.

Demircioğlu, Aytekin. Alevi ve Bektaşî Sözlü Kültüründeki Değer Kavramları. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi 94 (2020), 11-35.

Eke, Deniz Coşan. "Transnational Communities: Alevi Immigrants in Europe". Alevilik-Bektaşîlik Araştırmaları Dergisi 10 (2014), 167-194.

Gül, İbrahim. Türkiye'de ve Almanya'da Alevilik Yapılanmaları Üzerine Bir Tartışma. Alevilik Araştırmaları Dergisi 13 (2017), 205-230.

GBR, Grundrechte in Bezug auf Religionsausübung. https://www.oesterreich.gv.at/themen/leben_in_oesterreich/kirchenein___austritt_und_religionen/Seite.820011.html Erişim 12 Mart 2021.

Ilechukwu, Leonard Chidi. "Assessment for the Improvement of Teaching and Learning of Christian Religious Knowledge in Secondary Schools in Awgu Education Zone, Enugu State, Nigeria". Journal of Education and Practice Vol.5, No.32, 2014.

Kalaycı, Nurten ve Sedat Korkmaz. Lehrwerk für den Alevitischen Religionsunterricht. Wien: ALEVI, 2015.

Kaya, Ayhan - Kentel, Ferhat. Euro-Türkler: Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Köprü mü Engel mi?. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Araştırmaları ve Uygulamaları Merkezi, 2005.

Kurt, Güler Aytülü. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabına Yönelik Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2017.

NCCA, National Council for Curriculum and Assessment. Religious Education. Dublin: Government Publications, 2000.

Nodari, Claudio. Kriterien zur Gestaltung autonomiefördernder Lehrwerke. In: Theorie und Praxis. Österreichische Beiträge zu Deutsch als Fremdsprache, 3 (1999), 200-213.

Özkan, Ahmet. Sünnî Mutasavvıflarda Hz. Ali ve Ehl-i Beyt Algısı: Eşrefoğlu Rûmî Örneği. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi 86 (2018), 83-93.

Bundeskanzleramt. Religionen in Österreich: Übersicht der in Österreich anerkannten Glaubensgemeinschaften. Wien, 2020.

Schimidinger, Thomas. Islam in Österreich - zwischen Repräsentation und Integration s.

235–254. In: Khol / Ofner / Karner / Halper (Hrsg.:.) Österreichisches Jahrbuch für Politik. Wien: Böhlau Verlag, 2008.

SA, Statistik Aaustria. STATISTISCHES JAHRBUCH: Migration & Integration. Wien: 2021.

Şimşek, Hüseyin. Avrupa’da Alevi Hareketi ve Özgün Bir Halka: Avusturya Alevileri. İstanbul: Blege Yayınları, 2016.

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. Taslak Ders Kitabı ve Eğitim Araçları ile Bunlara Ait e-içeriklerin İncelenmesinde Değerlendirmeye Esas Olacak Kriterler ve Açıklamaları. Ankara, 2019.

Taşgın, Ahmet. 1980 Sonrası Alevilerin Farklı Bir Görüntüsü Alevi Caferiler ve Aşura Dergisi. Dinî Araştırmalar cilt 6, sayı 18 (2004), 141-148.

Taşgın, Ahmet. Dile Gelen Alevilik. Konya: Çizgi Kitabevi, 2013.

Taşgın, Ahmet ve Öner Atay. Hazreti Şah’ın Avazı Turna Derler Bir Kuşadadır: Hacı Bektaş Velayetnamesi’nde Turna ve Turna İlahisi. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi 92 (2019), 83-100.

Tosun, Cemal. Almanya’da Alevi Din Derslerinin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’ye Muhtemel Yansımaları. Dinî Araştırmalar, Cilt: 12, s. 33 (2009), 99-106.

Wintersgill, Barbara (ed.). Big Ideas for Religious Education. Exeter: University of Exeter, 2015.

Yaman, Ali. Zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri Komisyonu ve Kitaplarda Gerçekleştirilen Değişiklikler Ekseninde Alevi Çalıştayları’nın Sonuçlarına Dair. Geçmişten Günümüze Alevilik 1. Uluslararası Sempozyumu, Bingöl, 2013.

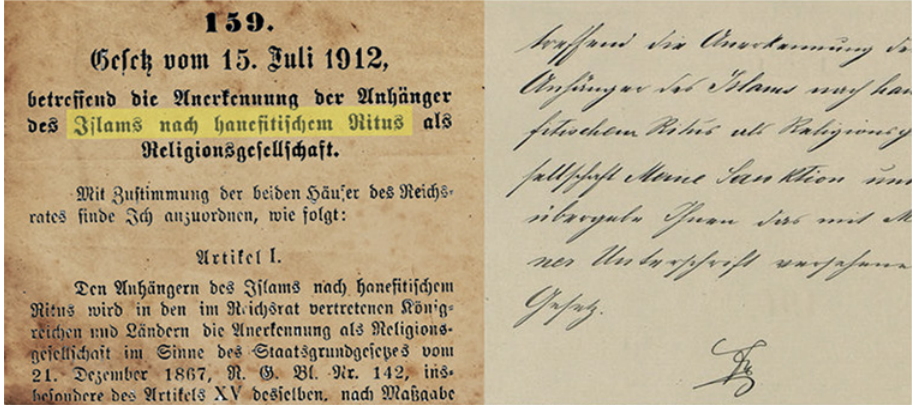
Yeler, Abdulkadir. Sivil Toplumdan Siyasi Partilere Alevi Kurumsallaşması. Konya: Çizgi Kitabevi, 2019.

Yıldırım, Rıza. Geleneksel Alevilikten Modern Aleviliğe: Tarihsel Bir Dönüşümün Ana Eksenleri. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi 62 (2012), 135-162.

Yıldız, İbrahim. Yükseköğretimde Alevilik Programları: Türkiye, Almanya ve Avusturya Örneği. Ankara Hacı Bayram Velî Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Alevi Bektaş Kültürü Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2021.

Zengin Arslan, Berna. Aleviliği Tanımlamak: Türkiye’de Dinîn Yönetimi, Sekülerlik ve Diyanet. Mülkiye Dergisi 39 (2015), 135-158.

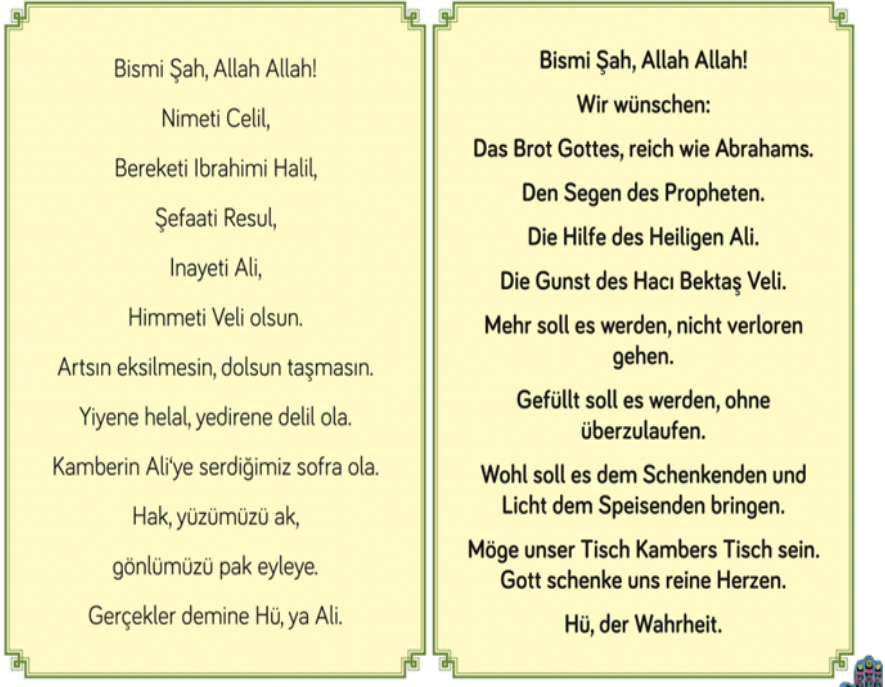
Ekler

Şekil 1: 1912 İslam Hanefi Mezhebine İnanan Müslümanları Tanıma Kanunu

Auf dem Bild siehst du, wie der Dede das Tischgebet vor dem Essen spricht und die Menschen, wie er, den Tisch mit Daumen und Zeigefinger festhalten. Der Tisch verbindet auf diese Weise alle Anwesenden. So erhalten die Gaben auf dem Tisch und die Menschen den Segen des Dede.

Nach dem Essen sprechen wir als Dank folgendes Gebet:

Şekil 2: Ders Kitabında Yer Alan Yemek Duası

Bismi Şah, Allah Allah!

Kurbanı Halil,

Fermanı Celil,

Itaatı İsmail,

Delili Cebrail,

Ya Hak, bugün İsmail peygambere Kurban gönderdiğin gündür.

Bu günün hürmetine dualarımızı kabul eyle,

eksiklerimizi tamamlamamıza yardım et.

Bize vermiş olduğun sağlık ve nimetler için sana şükürler olsun.

Olmayanlara da nasip eyle.

Kurbanlarımız kabul makbul ola.

Gerçeğe Hü, mümine Ya Ali.

Şekil 3: Ders Kitabında Kurban Duası